

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра таксації лісу та лісового менеджменту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ННІ ЛіСПГ НУБіП України

Роман ВАСИЛИШИН

19 05 2023 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри таксації лісу та

лісового менеджменту

протокол №11 від 10.05.2023 р.

Т.в.о. завідувача кафедри

Віктор МИРОНЮК

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Лісове господарство»

Гарант ОП

Наталія ПУЗРІНА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОРГАНІЗАЦІЯ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА»

Спеціальність: 205 «Лісове господарство»

Освітня програма: «Лісове господарство» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

ННІ Лісового і садово-паркового господарства

Розробники: доц., к.с.-г.н. Оборська А.Е., доц., к.с.-г.н. Лащенко А.Г.

1. Опис навчальної дисципліни
«Організація лісгосподарського виробництва»

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній ступінь				
Галузь знань	20 «Аграрні науки та продовольство»			
Спеціальність	205 – «Лісове господарство»			
Освітній ступінь	Бакалавр			
Характеристика навчальної дисципліни				
Вид	Обов'язкова			
Загальна кількість годин	120			
Кількість кредитів	4			
Кількість змістовних модулів	2			
Форма контролю	Іспит			
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання				
	Повний термін		Скорочений термін	
	денна	заочна	денна	заочна
Рік підготовки	4	5	2	3
Семестр	8	9	4	6
Лекційні заняття	39	6	39	10
Практичні заняття	39	8	39	10
Самостійна робота	42	106	42	40
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента	6 год 3,2 год	–	6 год 3,2 год	–

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Окремі сторони виробництва розглядаються в курсах спеціальних дисциплін. Організація як соціально-економічна наука вивчає технологію виробничих процесів системно, розглядає економіку підприємства на рівні виробництва. Поєднання технології з економікою, сприяє більш глибокому розумінню виробництва майбутніми фіхівцями, підвищенню його ефективності.

В умовах переходу до ринку у зв'язку зі збільшенням об'ємів виробництва, розширенням і укладенням виробничих зв'язків зростають вимоги до економічної підготовки спеціалістів лісового господарства. Сучасний керівник виробництва повинен глибоко володіти питаннями управління, економіки, організації, планування, обліку.

Вивчення курсу «Організація лісгосподарського виробництва» спрямоване на набуття відповідних умінь і навиків.

Завдання – Основне завдання вивчення дисципліни “Організація лісогосподарського виробництва” полягає у підготовці висококваліфікованих спеціалістів середньої ланки управління, які здатні в сучасних умовах ефективно вирішувати організаційні питання виробництва, виявляти його резерви і приймати управлінські рішення, які будуть сприяти поліпшенню роботи підприємств лісового господарства.

У результаті вивчення дисципліни “Організація лісогосподарського виробництва” студент повинен:

- а) Знати: організаційні основи відновлення та комплексного використання лісових ресурсів; шляхи підвищення ефективності виробництва; питання наукової організації та оплати праці, оперативного планування, фінансового забезпечення, основи аналізу виробничої діяльності, а також обліку та звітності.
- б) Вміти: забезпечувати раціональне ведення лісового господарства, організувати роботи по відновленню, охороні та комплексному використанню лісових ресурсів; застосовувати сучасні методи ведення лісового господарства; організувати працю, заробітну плату, підвищення кваліфікації робітників; планувати виробничу діяльність; організувати первинний облік і складати звітність, вести технічну документацію; аналізувати виробничу діяльність, виявляти резерви виробництва, організувати їх використання; приймати управлінські рішення і організувати їх виконання.

Дисципліна закладає базу знань у студентів для подальшого набуття:

– **інтегральна компетентність:** Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності у галузі лісового і мисливського господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів лісівничої науки і характеризується комплексністю та відповідністю природних зональних умов.

– **загальних компетентностей:** (ЗК 7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії. ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 11. Навички здійснення безпечної діяльності. ЗК 12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел).

– **фахових компетентностей:** (ФК 1. Здатність застосовувати знання і уміння лісівничої науки й практичний досвід ведення лісового господарства. ФК 2. Здатність проводити лісівничі вимірювання та дослідження. ФК 6. Здатність вибрати типове обладнання та інструменти для вирішення сформульованого завдання, а також оцінити економічну ефективність його виконання ФК 7. Здатність вирішувати поставлені завдання з інвентаризації лісів, оцінювати лісові ресурси та продукцію. ФК 10. Здатність організувати роботу малих колективів виконавців. ФК 11. Здатність планувати й реалізовувати ефективні заходи з організації господарства, підвищення продуктивності насаджень та їх біологічної стійкості, ощадливого, на екологічних засадах, використання лісових ресурсів. ФК 12. Екологічні мислення і свідомість, ставлення до природи як унікальної цінності, що

забезпечує умови проживання людства, особиста відповідальність за стан довкілля на місцевому регіональному, національному і глобальному рівнях.).

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент набуде певні **програмні результати навчання**: (ПРН4. Оцінювати і аргументувати значимість отриманих результатів досліджень деревостанів, насаджень, лісових масивів і стану довкілля; ПРН5. Вибирати комплекс необхідних природничо-наукових знань та професійної інформації для вирішення питань майбутньої фахової діяльності; ПРН6. Давати відповіді на проблемні питання, пов'язані з професійною діяльністю в лісовій галузі. Виконувати вимоги посадової інструкції; ПРН7. Застосовувати законодавчі акти, нормативно-довідкові матеріали, організаційно-управлінську документацію з організації та ведення лісового і мисливського господарства, знання з економіки та права для забезпечення ефективної виробничої діяльності; ПРН8. Виявляти, узагальнювати і вирішувати проблеми, що виникають в процесі професійної діяльності, та формувати почуття відповідальності за виконувану роботу; ПРН13. Демонструвати повагу до етичних принципів та формувати етичні засади співпраці в колективі; ПРН16. Організувати результативні та безпечні умови праці).

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Організація праці

Тема 1. Організація виробництва як прикладна економічна дисципліна.

Порядок вивчення курсу. Поняття організації виробництва. Сутність і суспільне значення лісогосподарського виробництва. Організація виробництва як складова управління. Предмет та завдання курсу. Організація лісогосподарського виробництва України в контексті історії. Розвиток організації виробництва як науки.

Тема 2. Підприємства лісового господарства.

Виробничий процес. Склад виробництва в лісовому господарстві. Об'єм та структура виробництва. Підприємство – основна ланка народного господарства. Основні ознаки підприємства. Малі підприємства. Форми організації виробництва. Типова організаційна структура лісових підприємств. Види лісових підприємств. Режим роботи лісових підприємств. Управління виробництвом. Функції управління. Методи управління. Управлінські рішення. Кадри в системі управління виробництвом. Структура управління лісовим комплексом України.

Тема 3. Технічне нормування.

Поняття про працю. Норми праці. Технічне нормування праці як один з факторів її вдосконалення. Виробничий процес і розподіл його на складові частини. Методи технічного нормування праці. Організація проведення нормувальних робіт. Класифікація витрат робочого часу. Методи вивчення витрат робочого часу. Методика проведення спостережень, первинна обробка результатів. Проектування раціонального балансу зміни. Розрахунок нормативів часу і норми виробітку. Аналітично-розрахунковий метод як основний засіб технічного нормування праці для спеціалістів середньої ланки

управління виробництвом. Організаційні та правові аспекти впровадження розроблених норм виробітку.

Тема 4. Організація праці.

Правові основи організації праці. Трудовий та колективний договори. Продуктивність праці в лісовому господарстві. Наукова організація праці та основні її напрями. Форми організації праці, їх зв'язок з технікою та технологією виробництва. Раціональне комплектування бригад.

Тема 5. Оплата праці.

Сутність заробітної плати. Правові основи організації оплати праці. Тарифна система, що діє в лісових підприємствах. Особливості тарифікації праці робітників в лісовому господарстві. Форми і системи оплати праці робітників, умови їх доцільного застосування. Особливості оплати праці робітників на лісогосподарських, лісокультурних і лісозаготівельних роботах. Оплата праці по управлінню виробництвом. Розподіл підприємств на групи за оплатою праці керівних, інженерно-технічних працівників та службовців. Оплата праці лісників. Оплата праці бригадирів та водіїв автомобільного транспорту. Система преміювання робітників та інженерно-технічних працівників. Шляхи вдосконалення форм і систем оплати праці. Оплата праці при бригадному підряді. Сучасні тенденції організації і оплати праці.

Тема 6. Організація використання засобів виробництва.

Земля і ліс як засоби і предмети праці в лісогосподарському виробництві. Показники використання землі в лісовому господарстві та шляхи його вдосконалення. Засоби праці та особливості їх використання в лісовому господарстві. Показники, що характеризують рівень використання механізмів в лісовому господарстві. Основні напрями вдосконалення використання машин і механізмів в лісовому господарстві. Предмети праці. Особливості використання та шляхи його вдосконалення. Матеріально-технічне забезпечення підприємств та його форми.

Змістовний модуль 2. Організація лісокористування

Тема 7. Організація лісокористування. (6/4 год.)

Правові основи організації лісокористування. Види лісових ресурсів. Ставки рентної плати за заготівлю деревини. Контроль за використанням лісових ресурсів. Огляд місць рубок. Організація реалізації заготовленої лісопродукції. Ціни на лісоматеріали франко-лісосіка.

Заготівля другорядних лісових матеріалів. Організація побічних лісових користувань. Використання корисних властивостей лісів.

Відповідальність за порушення спеціального використання лісових ресурсів.

Тема 8. Організація охорони і захисту лісу.

Правові основи охорони лісів від пожеж та лісопорушень, захисту від шкідників та хвороб. Державна лісова охорона, її склад, права та обов'язки посадових осіб. Форма одягу та знаки розрізнення лісової охорони. Організація охорони лісів від пожеж. Охорона лісів від лісопорушень. Організація захисту лісу від шкідників та хвороб. Охорона та захист лісу в системі заходів по охороні навколишнього природного середовища.

Тема 9. Організація виробничої діяльності.

Види лісовідновлювальних робіт. Лісокультурний фонд. Фактори, що визначають обсяг лісовідновлювальних робіт. Організація складання проектів лісових культур. Реалізація проектів лісових культур. Організація технічного приймання виконаних лісокультурних робіт. Організація інвентаризації лісових культур. Переведення лісових культур у вкриті лісовою рослинністю землі. Організація заготівлі лісового насіння і вирощування лісосадивного матеріалу. Якість лісокультурних робіт. Особливості організації праці і стимулювання якості лісокультурних робіт.

Організація проведення і річний об'єм рубок догляду (РД). Сучасні методи організації РД. Організація праці на РД за лісом. Принципи комплектування бригад.

Завдання і зміст лісопромислової діяльності. Організація лісозаготівельних робіт. Фактори, що визначають розвиток лісопромислових виробництв. Види лісопромислових виробництв. Комплексні лісові господарства. Організаційні форми лісопромислових виробництв. Організація переробки деревини і лісохімічних виробництв. Реалізація продукції промислових виробництв. Ціни на продукцію. Економічне стимулювання розвитку лісопромислових виробництв.

Організація допоміжного і обслуговуючого виробництва.

Тема 10. Оперативне планування виробничої діяльності.

Система планів, що діють в лісовому господарстві. Особливості планування на підприємствах лісового господарства. Зміст бізнес-плану підприємств лісового господарства. Планування виробничої програми по лісовому господарству. Планування технологічної собівартості робіт та заходів у лісовому господарстві. Витрати на утримання лісогосподарського апарату та загальногосподарські витрати. Планування джерел покриття витрат на лісове господарство. Доведення виробничої програми до підрозділів лісових підприємств. Календарні плани та графіки виконання основних видів робіт та заходів.

Тема 11. Фінансове забезпечення виробництва.

Поняття про фінанси підприємства. Особливості фінансування підприємств лісового господарства. Казначейське обслуговування лісового господарства. Порядок фінансування лісогосподарської діяльності. Джерела коштів на ведення лісового господарства. Форми розрахунків між підприємствами.

Тема 12. Оперативний аналіз виробничої діяльності.

Завдання, зміст та методи аналізу виробничої діяльності підприємства та лісництва. Аналіз умов в яких здійснювалось виробництво. Аналіз лісогосподарської діяльності. Використання зауважень спеціалістів держлісгоспу по місячному звіту лісництва. Розробка заходів по поліпшенню лісогосподарської діяльності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин								
	денна форма					заочна форма			
	усього	у тому числі				усього	у тому числі		
		л	лаб	п	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4		5	6	7	8	9
Змістовний модуль 1. Організація праці									
Тема 1. Організація виробництва як прикладна економічна дисципліна	4	2			2	6	0,5	-	5,5
Тема 2. Підприємства лісового господарства	4	2			2	6	0,5	-	5,5
Тема 3. Технічне нормування	16	4		10	2	6	0,5	-	5,5
Тема 4. Організація праці	1	2			4	27	0,5	2	24,5
Тема 5. Оплата праці	24	8		13	3	30	2	2	26
Тема 6. Організація використання засобів виробництва	6	2			4				
Разом за змістовним модулем 1	60	20	-	23	17	75	4	4	67
Змістовний модуль 2. Організація лісокористування									
Тема 7. Організація лісокористування	21	6		6	9	13	1	2	10
Тема 8. Організація охорони і захисту лісу	19	4		10	5	18	1	2	15
Тема 9. Організація виробничої діяльності	12	6			6	5			5
Тема 10. Оперативне планування виробничої діяльності	3	1			2	5			5
Тема 11. Фінансове забезпечення виробництва	3	1			2	2			2
Тема 12. Оперативний аналіз виробничої діяльності	2	1			1	6			6
Разом за змістовним модулем 2	60	19	-	16	25	75	2	4	69
Усього годин	120	39	-	39	72	150	6	8	136

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Нормування праці на лісокультурних роботах	2
2	Визначення норм виробітку та планової продуктивності праці на механізованому і ручному садінні лісових культур	2
3	Нормування праці на рубках догляду	4
4	Визначення норм виробітку та планової продуктивності праці на операціях заготівлі деревини під час проведення рубок догляду	2
5	Розрахунок комплексних норм виробітку та визначення норм виробітку на вивезення деревини автомобілями	2
6	Баланс робочої зміни	2
7	Розрахунок норм виробітку за результатами технічного нормування	3
8	Нарахування заробітної плати за різними системами оплати праці	4
9	Оплата праці на лісокультурних роботах	2
10	Оплата праці на рубках догляду: визначення нормоутворювальних факторів і сортиментної структури	2
11	Оплата праці на рубках догляду: розрахунок комплексних норм виробітку і розцінок	2
12	Оплата праці на рубках догляду: формування складу бригади, розрахунок завдання і нарахування заробітної плати за фактичне його виконання	2
13	Оплата праці на рубках догляду: документальне оформлення розрахунків із заробітної плати	2
14	Розрахунок рентної плати для різних видів рубок	2
15	Документальне оформлення спеціального використання лісових ресурсів	3
16	Документальне оформлення лісопорушень	3
	Всього	39

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Наукова організація праці. Система Тейлора	2
2	Лісогосподарські підприємства різного відомчого підпорядкування	2
3	Особливості визначення виробничої потужності лісогосподарського підприємства	2
4	Правові аспекти впровадження норм виробітку	2
5	Тарифна система	4
6	Генеральна угода, Галузева угода, колективні договори	8
7	Методичні аспекти з відведення і таксації лісосік	8
8	Методичні аспекти матеріально-грошової оцінки	2
9	Методичні аспекти видачі лісорубного квитка, огляду місць заготівлі деревини	4
10	Методичні аспекти складання протоколу про адмінпорушення	4
14	Організаційні особливості документообігу	2
15	Статистична звітність на підприємствах лісового господарства	2
	Всього	42

7. Індивідуальні завдання

Практичні роботи студенти виконують у робочих зошитах на основі іменних індивідуальних завдань. Приклади завдання наводяться нижче.

1. Дайте визначення та охарактеризуйте структуру заробітної плати.
2. Охарактеризуйте відрядну форму оплати праці та доцільність її застосування.
3. Наведіть коротку характеристику договору підряду. В чому полягають його відмінності від трудового договору?
4. На механізованому догляді за лісовими культурами трактором МТЗ-82 робоча норма виробітку 8,2 га. Фактично догляд проведений на площі 24 га. Визначте суму заробітної плати за прямою відрядною системою оплати праці.
5. На проріджуванні визначте за наведеними поопераційними нормами виробітку комплексні норми виробітку і розцінку.

№ п/п	Назва операції	Норма виробітку, м ³	Норма часу, люд-год	Тарифний розряд	Тарифна ставка, грн	Розцінка, грн
1	Звалювання	64,1				
2	Обрубання гілля	16,4				
3	Розкрязування хлестів на ділові сортименти	34,7				
4	Зачистка сучків	39,1				
	Σ	*		*	*	

6. Розподіліть заробітну плату між робітниками на прорідженні:

	Професія	Тарифна ставка, грн	Кількість відпрацьованих днів	Міжтарифний коефіцієнт	Коефіцієнто-дні	Заробітна плата основна, грн
1			20			
2			20			
3			20			
4			18			
Разом				*		9500,00

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ №1, Вар. 1

Для виконання практичної роботи
з дисципліни «Організація лісогосподарського виробництва»
Студент ___ курсу ___ групи _____

Вихідні дані

Садіння лісу відбувається на суцільно підготовленому ґрунті (ґрунт середній, вологий), Полісся, 3 зона радіаційного забруднення, початок роботи 1 квітня.

Технологічні умови роботи: довжина гонів 150, м; ширина міжрядь 3,0, м, у ряду – 0,5 м; обсяг роботи 30, га; сумарна відстань від місця стоянки до місця роботи і назад 4 км.

Приклади завдання для заочної форми навчання.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ
для дисципліни “Організація лісгосподарського виробництва”

Студент.....курсу.....групи _____

Практична робота	Вихідні дані
№1	<p><i>Садіння лісу механізованим способом:</i></p> <p>1. Довжина гону - 50 м; 2.Ширина міжрядь -2 м; 3. Відстань переїзду - 2 км; 4. Категорія лісокультурної площі, рельєф - площа без пнів, рівнинні умови; 5.Склад агрегату - МТЗ-80; ССН-1; 6. Кількість машин в агрегаті – 1 шт.</p> <p><i>Проріджування:</i></p> <p>1. Розряд висот - 1; 2. Середній об'єм хлиста - До 0,035 м³; 3.Деревна порода - сосна; 4.Маса, що вибирається з 1 га - 7 м³; 5.Довжина ділових сортиментів – 3 м; 6.Довжина дров'яних сортиментів – 1 м; 7. Марка бензомоторної пилки - "Мотор-Січ".</p>
№2	<p>1. Довжина гону - 150 м; 2.Ширина міжрядь -2 м; 3. Відстань переїзду - 4 км; 4. Категорія лісокультурної площі, рельєф - площа без пнів, рівнинні умови; 5.Об'єм роботи на садінні лісу - 25 га; 6.Групи ґрунтів - середній.</p>
№3	Польова перелікова відомість

8. Методи навчання

В процесі вивчення дисципліни студентам пропонуються різні методи навчання: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, евристичний, дискусійний, ділова гра.

На лабораторно-практичних роботах студенти як денної так і заочної форми навчання використовують нормативні документи, матеріали звітності підприємств галузі, статистичні дані, що характеризують лісове господарство України.

9. Форми контролю

Основними формами організації контролю у процесі вивчення студентами дисципліни «Організація лісгосподарського виробництва» є індивідуальна, групова та фронтальна перевірка знань, вмінь та навичок студентів (усна та письмова).

Форма проміжного контролю за результатами вивчення кожного модуля – тест у системі Elearn, що складається з 20 питань та практичне завдання.

Форма заключного контролю:

- іспит у вигляді комбінованого завдання, що складається з двох теоретичних питань та тестового контролю у системі Elearn.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль		Рейтинг з навчальної роботи R _{НР}	Рейтинг з додаткової роботи R _{ДР}	Рейтинг штрафний R _{ШТР}	Підсумкова атестація (залік)	Загальна кількість балів
ЗМ 1	ЗМ 2					
0-100	0-100	0-70	0-20	0-5	0-30	0-100

Відповідно до «Положення про кредитно-модульну систему навчання в НУБіП України» рейтинг студента з навчальної роботи з дисципліни «Організація лісогосподарського виробництва» згідно структури змістовних модулів визначається за формулою:

$$R_{HP} = \frac{0,7 \cdot (R_{3M1} \cdot 3 + R_{3M2} \cdot 2)}{5} + R_{DR} - R_{ШТР}$$

де R_{3M1} , R_{3M2} – рейтингові оцінки змістових модулів за 100-бальною шкалою;

5 – кількість кредитів;

R_{DR} – рейтинг з додаткової роботи;

$R_{ШТР}$ – рейтинг штрафний.

Рейтинг з додаткової роботи R_{DR} додається до R_{HP} і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається студентам рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня знань студентів з дисципліни.

Рейтинг штрафний $R_{ШТР}$ не перевищує 5 балів і віднімається від R_{HP} . Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для студентів, які матеріал змістового модуля засвоїли невчасно, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	іспит	залік
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

11. Методичне забезпечення

1. Організація лісогосподарського виробництва: робочий зошит для виконання практичних робіт для студентів освітнього ступеня «Бакалавр» денної форми навчання напряму підготовки 6.090103 – «Лісове і садово-паркове господарство» та спеціальності 205 – «Лісове господарство» / Оборська А. Е., Василюшин Р. Д., Домашовець Г. С., Лащенко А. Г. // НУБіП України. – К.: „ЦП „Компрінт”, 2019. – 46 с.

2. Організація лісогосподарського виробництва: робочий зошит для виконання практичних робіт для студентів освітнього ступеня «Бакалавр» заочної форми навчання напряму підготовки 6.090103 – «Лісове і садово-паркове господарство» і спеціальності 205 – «Лісове господарство» та студентів

освітнього ступеня Магістр», які навчаються на програмі здобуття другої вищої освіти за спеціальністю 205 – «Лісове господарство» / Оборська А. Е., Василюшин Р. Д., Домашовець Г. С., Лащенко А. Г. // НУБіП України. – К. : ЦП «Компрінт», 2019. – 22 с.

3. Норми виробітку, часу та витрати палива на рубки формування та оздоровлення лісів. К.: Держкомлісгосп України. 2007. – 86 с.

4. Нормивиробітку і витрати пального на вирощування садивного матеріалу в лісорозсадниках. К.: Держкомлісгосп України. 2007. – 63 с.

5. Норми виробітку на виконання лісокультурних, лісозахисних та протипожежних робіт. К.: Держкомлісгосп України. 2007. – 164 с.

6. Ганжа П.К. Організація лісогосподарського виробництва / методичні вказівки для виконання лабораторних робіт студентами лісогосподарського факультету. – К.: Видавничий центр НАУ, 2004. – 24с.

12. Рекомендована література

Базова

1. Сенько Є. І. Організація, планування та управління на підприємствах лісового і садово-паркового господарства : навч. посіб. / Сенько Є. І. – К. : Знання, 2012.– 487с.

2. Янушко А. Д. Организация, планирование и управление предприятиями лесного хозяйства : учебник для вузов / А. Д. Янушко, И. В. Воронин, Н. И. Кожухов. – М. : Лесн. пр-сть, 1983. – 3 44 с.

Допоміжна

1. Воронин И. В. Анализ хозяйственной деятельности лесхозов. (изд. 2-е перераб) / И. В. Воронин, М. А. Куликов. – М. : Лесн. пр-сть, 1972. – 160 с.

2. Едошин А. Н. Бухгалтерский учет на предприятиях лесного хозяйства / Едошин А. Н. – М. : Лесн. пр-сть, 1965. – 380 с.

3. Ерусалимский Н. П. Научная организация труда в лесном хозяйстве / Н. П. Ерусалимский, И. В. Зевахин, Г. М. Киселев. – М. : Лесн. пр-сть, 1977. – 152 с.

4. Справочник лесничего / [Новосельцев В.Д. и др.]. – М. : Лесн. пр-сть, 1980. – 399с.

5. Тришин В. С. Экономика труда в лесном хозяйстве / Тришин В. С. – М. : Лесн. пр-сть, 1980. – 200 с.

6. Экономика, организация и планирование производства в лесхозах (изд. 2-е, перераб. и доп) / [Р. М. Аношин, И. В. Воронин, В. В. Павлов и др.] – М. : Лесн.пр-сть, 1977. – 280 с.

7. Организация и планирование лесохозяйственного производства : [учебник для техникумов] / [В. П. Ливенцев, В. Г. Осьмаков, Н. И. Кожухов и др.]. – М. : Лесн. пр-сть, 1980. – 264 с.

8. Экономика, организация и планирование производства в лесхозах : (3-е изд., перераб. и доп.) [учебник для техникумов] / [Р. М. Аношин, И. В. Воронин, М. П. Кляузов и др.]. – М. : Лесн. пр-сть, 1984. – 280 с

9. Терещенко В. І. Організація і управління: досвід США / Терещенко В. І. – К. : Т-во «Знання» УРСР, 1990. – 48 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Про внесення змін до Лісового кодексу України: Закон України від 8 лютого 2006 р. № 3404-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
2. Податковий Кодекс України від 2 грудня 2010 р. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=2755-17>.
3. Кодекс законів про працю України. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
4. Генеральна угода про регулювання основних принципів і норм реалізації соціально-економічної політики і трудових відносин України. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0001120-16>
5. Закони України, нормативні документи КМ України, міністерств і відомств України, органів місцевого самоврядування з питань економічних відносин та ведення лісового господарства (<http://zakon2.rada.gov.ua/laws>).

Перелік контрольних питань для самоперевірки з дисципліни «Організація лісогосподарського виробництва»

1. Чому вдосконалення організації лісогосподарського виробництва є одним з найголовніших факторів розвитку економіки?
2. Яка питома вага лісового комплексу у створенні внутрішнього валового продукту?
3. Яка роль лісового господарства в розвитку суміжних галузей народного господарства?
4. В чому полягає сутність організації виробництва?
5. Що є предметом курсу «Організація лісогосподарського виробництва»?
6. Чим визначаються особливості методу вивчення курсу?
7. Яка роль курсу «Організація лісогосподарського виробництва» в підготовці спеціаліста лісового профілю?
8. Охарактеризуйте якомога повніше напрям виробничої діяльності базового підприємства, використовуючи при цьому мінімальну кількість показників.
9. Що означає термін структура виробництва? Наведіть структуру виробництва в базовому підприємстві.
10. Перелічіть основні організаційні форми лісогосподарського виробництва.
11. Наведіть організаційну структуру базового підприємства.
12. Перелічіть основні види лісових підприємств. Чим викликана різниця в назвах підприємств?
13. Викладіть типову організаційну структуру лісових підприємств.
14. Перелічіть основні ознаки підприємства.
15. Як впливають особливості лісогосподарського виробництва на організацію виробничої діяльності підприємства?
16. Оцініть перспективи організації малих підприємств в умовах базового підприємства лісового господарства.

17. В чому полягає різниця між поняттями «управління лісами» та «управління виробництвом»?
18. Перелічіть основні функції управління виробництвом.
19. Перелічіть основні методи управління виробництвом.
20. Охарактеризуйте основні етапи підготовки управлінського рішення.
21. Які вимоги повинно задовольняти управлінське рішення?
22. Які вимоги повинен задовольняти керівник середньої ланки управління?
23. Охарактеризуйте структуру управління лісовим комплексом України.
24. В чому полягають особливості використання засобів виробництва в лісовому господарстві?
25. Наведіть та оцініть показники використання землі в базовому підприємстві.
26. Які головні шляхи вдосконалення використання землі в лісовому господарстві? Наведіть приклади по базовому підприємству.
27. Якими показниками можна характеризувати використання механізмів в часі і за потужністю?
28. Назвіть основні напрямки вдосконалення використання механізмів в лісовому господарстві.
29. Наведіть коротку характеристику колективного договору. В чому полягає його відміна від трудового договору?
30. Що таке продуктивність праці? Якими показниками вона характеризується?
31. Що таке наукова організація праці? Дайте визначення і перелічіть основні напрями.
32. Які Ви знаєте види норм праці? Дайте визначення.
33. Наведіть визначення поняття норми виробітку. Яка різниця між нормою виробітку і нормою часу?
34. Перелічіть основні форми організації праці робітників. Наведіть приклади по базовому підприємству.
35. Розкрийте взаємозв'язок форм організації праці з технікою і технологією виробництва.
36. Наведіть характеристику методів технічного нормування праці.
37. Перелічіть методи вивчення затрат робочого часу і покажіть, в яких випадках вони застосовуються.
38. Наведіть типову класифікацію затрат робочого часу.
39. Охарактеризуйте принципи побудови раціонального балансу зміни.
40. Як здійснюється розрахунок норм виробітку за результатами технічного нормування?
41. Охарактеризуйте організаційні та правові аспекти впровадження розроблених норм виробітку.
42. Охарактеризуйте основні процедури аналітично-розрахункового методу технічного нормування праці.
43. Перелічіть фактори, які справляють вплив на ріст продуктивності праці в базовому підприємстві. В якому напрямі є найбільші резерви? Відповідь ілюструйте числовими прикладами.
44. Охарактеризуйте типову організацію праці на лісокультурних роботах.

45. Наведіть докладну характеристику організації праці на рубках догляду за лісом в базовому підприємстві.
46. Які, на Вашу думку, резерви підвищення продуктивності праці в лісовому господарстві є головними?
47. Дайте визначення сутності заробітної плати.
48. Якими правовими актами регулюється заробітна плата?
49. Що таке тарифна система? Перелічіть і охарактеризуйте елементи тарифної системи.
50. Охарактеризуйте форми оплати праці, які застосовуються в базовому підприємстві.
51. Які Ви знаєте системи оплати праці робітників? Наведіть умови їх доцільного застосування.
52. Що таке тарифна ставка? Наведіть приклади найбільш розповсюджених тарифних ставок в базовому підприємстві.
53. Охарактеризуйте систему оплати праці робітників на лісокультурних роботах.
54. Яка система оплати праці застосовується на рубках догляду за лісом?
55. Як нараховується заробітна плата при прямій відрядній системі? Наведіть приклади.
56. Як розподіляється нарахована бригаді заробітна плата між робітниками?
57. За якою системою оплачується праця інженерно-технічних працівників в базовому підприємстві?
58. Наведіть докладну характеристику системи оплати праці лісничого в базовому підприємстві.
59. Викладіть загальний порядок відпуску деревини на пні.
60. Що таке лісосічний фонд?
61. Як встановлюється річний обсяг рубок головного користування?
62. Якими факторами визначається річний обсяг рубок догляду за лісом?
63. Що означає здійснити матеріальну оцінку лісосіки головного користування?
64. Які вихідні дані та нормативні матеріали використовуються при виконанні грошової оцінки лісосіки головного користування?
65. Як здійснюється передача лісосічного фонду головного користування попередньо і остаточно?
66. Опишіть зміст і порядок заповнення лісорубного квитка.
67. Охарактеризуйте основні методи організації лісозаготівель.
68. Перелічіть основні технологічні схеми лісозаготівель, які застосовуються в базовому підприємстві.
69. Охарактеризуйте принципи комплектування бригад на рубках догляду за лісом.
70. Викладіть порядок реалізації лісопродукції франко-лісосіка.
71. Охарактеризуйте систему управління цінами на лісоматеріали в базовому підприємстві.
72. Які види недеревної продукції є об'єктом використання в базовому підприємстві?

73. Викладіть порядок здійснення побічних користувань у базовому підприємстві.
74. Які види лісовідновлювальних робіт є переважаючими в базовому підприємстві?
75. Якими факторами визначається річний обсяг лісокультурних робіт?
76. Викладіть загальний порядок складання проектів лісових культур.
77. Як організується технічне приймання виконаних лісокультурних робіт?
78. Як організується інвентаризація лісових культур і розсадників?
79. Наведіть систему показників якості лісокультурних робіт.
80. В чому полягають особливості організації праці на лісокультурних роботах?
81. Викладіть систему економічного стимулювання якості лісокультурних робіт в базовому підприємстві.
82. Перелічіть основні проблеми охорони та захисту лісу в базовому підприємстві.
83. Назвіть посадових осіб, що входять до складу державної лісової охорони в базовому підприємстві.
84. В чому полягають основні обов'язки працівників державної лісової охорони? Охарактеризуйте детально обов'язки лісничого.
85. Викладіть зміст промислової діяльності в базовому підприємстві.
86. Якими факторами визначається розвиток лісопромислових виробництв в лісових підприємствах?
87. Який вплив справляє промислова діяльність в базовому підприємстві на ведення лісового господарства?
88. За якими цінами реалізується основна продукція промислових виробництв?
89. Оцініть перспективи створення приватних лісопромислових підприємств на основі базового підприємства лісового господарства.
90. В чому полягають особливості планування виробничої діяльності на лісогосподарських підприємствах?
91. Наведіть визначення виробничої програми по лісовому господарству.
92. Наведіть перелік основних статей технологічної собівартості виконання виробничої програми по лісовому господарству.
93. Перелічіть основні джерела покриття витрат на лісове господарство.
94. За якими принципами виробнича програма підприємства доводиться до підрозділів (лісництв)?
95. Охарактеризуйте зміст інженерного та ресурсного забезпечення лісовідновлювальних робіт.
96. Наведіть приклади застосування інформаційних технологій в оперативному плануванні виробництва.
97. В чому полягають особливості фінансування лісогосподарських підприємств?
98. Викладіть порядок фінансування лісогосподарської діяльності.
99. Охарактеризуйте основні правила ведення касових операцій.
100. Перелічіть основні форми грошових розрахунків між підприємствами.
101. Викладіть основні завдання господарського обліку.

102. Перелічіть види обліку, дайте їм коротку характеристику.
103. Охарактеризуйте основні розділи місячного звіту лісництва.
104. Як здійснюється поточний облік лісового фонду?
105. В яких технічних документах відображаються поточні зміни в лісовому фонді?
106. Перелічіть завдання аналізу виробничої діяльності підприємства та лісництва.
107. Викладіть особливості аналізу лісгосподарської діяльності.
108. В чому полягає кінцева мета аналізу виробничої діяльності підприємства та лісництва?

Типові контрольні задачі

1. У підприємстві є 20 тракторів. Їх робота на протязі року характеризується такими даними: коефіцієнт технічної готовності 0,8, коефіцієнт використання 0,5.

Визначити:

- а) скільки тракторів систематично знаходилось в ремонті або в очікуванні ремонту;
- б) скільки тракторів систематично простоювало в справному стані;
- в) кількість тракторо-днів простою в справному стані.

2. За проектним балансом час зміни на механізованому садінні лісу розподіляється таким чином (хв.): підготовчо-заклучна робота 30, основна робота 360, допоміжна робота 50, обслуговування робочого місця 10, відпочинок 20, особисті потреби 10. Норма основного часу 80 хв. на 1 га, норма допоміжного часу 20 хв. на 1 га.

Обчислити норму виробітку.

3. В результаті обробітку матеріалів спостереження встановлено: проектний оперативний час збільшився проти фактичного на 21%, норма основного часу з 70 хв. на 1 га зменшилась до 65 хв. на 1 га, норма допоміжного часу з 10 хв на 1 га збільшилась до 23 хв. на 1 га.

Як змінився проектний виробіток проти фактичного?

4. Операційні норми виробітку на рубках догляду за лісом такі: звалювання дерев 40 куб. м на 2 люд.-дні, обрубання гілля 10 куб. м на 1 люд.-день, розкрязування 8 куб. м на 2 люд.-дні.

Обчислити комплексну норму виробітку.

5. Дві бригади здійснюють садіння лісу на площах без пеньків. В першій бригаді трактор і 4 лісосадивні машини, норма виробітку 7,5 га на зміну. В другій бригаді трактор і 2 лісосадивні машини, норма виробітку 4,4 га на зміну.

Визначити:

- а) оптимальний варіант бригади за критерієм мінімуму витрат праці на виконання заданого об'єму роботи,
- б) в якій бригаді більш висока продуктивність праці і на скільки процентів?

6. Умови роботи: прохідна рубка, група порід - твердолистяні, з 1 га вирубується 28 куб. м деревини, середній об'єм хлиста - 0,21 куб. м. Порівняти планову продуктивність праці на:

- а) обрубання гілля ручним інструментом та обрізуванні гілля сучкорізкою;
- б) звалюванні дерев та обрізуванні гілля сучкорізкою;

в) розкрязуванні хлестів на ділові сортименти довжиною 2 м та розкрязуванні хлестів на дрова паливні довжиною 1 м.

7. Умови роботи: прохідна рубка, група порід - хвойні, з 1 га вирубується 32 куб. м деревини, середній об'єм хлеста - 0,24 куб. м. Визначити норму виробітку на комплекс операцій:

- а) звалювання дерев, обрубання гілля ручним інструментом, розкрязування хлестів на ділові сортименти довжиною 4,5 м;
- б) звалювання дерев, обрізування гілля сучкорізкою, розкрязування хлестів на ділові сортименти довжиною 4,5 м;
- в) звалювання дерев, обрубання гілля ручним інструментом, розкрязування хлестів на дрова паливні довжиною 1 м.

8. Умови роботи: садіння лісу механізованим способом на суцільно підготовленому ґрунті, довжина гону 200 м, ширина міжрядь 3,0 м, відстань переїзду 6 км, трактор МТЗ-80.

Порівняти планову продуктивність праці при виконанні роботи агрегатом з двома лісосадивними машинами та агрегатом з однією лісосадивною машиною.

9. Бригада лісорубів в складі 5 чоловік на протязі місяця (20 робочих днів) здійснювала прохідну рубку. Умови роботи: група порід - хвойні, з 1 га вирубувалось 30 куб. м деревини, середній об'єм хлеста - 0,22 куб. м.

Відпрацьовано: бензопильником та його помічником по 20 люд.-днів, лісоруби відповідно 20, 18 та 17 люд.-днів. Фактично заготовлено:

ділових сортиментів довжиною 4,5 м 340 куб. м, дров паливних довжиною 1 м 160 куб. м.

Необхідно:

- а) обчислити суму заробітної плати бригади за відрядно-преміальною системою;
- б) розподілити нараховану заробітну плату між робітниками.

10. Умови роботи: садіння лісу механізованим способом на суцільно підготовленому ґрунті, довжина гону 200 м, ширина міжрядь 3,0 м, відстань переїзду 6 км, трактор МТЗ-80. В агрегаті 2 лісосадивні машини.

Фактично відпрацьована кількість робочого часу дорівнює нормативній. Фактично виконаний обсяг роботи 45 га. Необхідно:

- а) укомплектувати бригаду;
- б) нарахувати заробітну плату бригаді за акордно-преміальною системою;
- в) розподілити нараховану заробітну плату між робітниками.

Приклад екзаменаційного білета

Національний університет біоресурсів і природокористування України			
ОС «Бакалавр» Спеціальність «Лісове господарство» 4 к., 2 с.	Кафедра Таксації лісу та лісового менеджменту 20__-20__ н. р.	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни «Організація лісгосподарського виробництва»	Затверджено Завідувач кафедри _____ (ПІБ) Протокол № від . .20 р.

Екзаменаційні запитання і завдання

(максимальна оцінка 20 балів)

Студент має письмово відповісти на 1 теоретичне питання і виконати практичне завдання. Максимальна оцінка за кожен елемент відповіді – 10 балів.

1	Зміст організації лісгосподарського виробництва, значення і завдання.
2	Визначте робочу норму виробітку та планову продуктивність праці при садінні лісу механізованим способом на суцільно підготовленому вологому ґрунті, довжина гону 200 м, ширина міжрядь 3,0 м, відстань переїзду 6 км, трактор МТЗ-80 з однією лісосадивною машиною.

Тестові завдання різних типів

(максимальна оцінка 10 балів)

Питання 1.	
Який метод вивчення витрат робочого часу найдоцільніше використовувати для розрахунку норми виробітку на звалюванні дерев?	
1	метод моментних спостережень;
2	фотографія робочої зміни;
3	хронометраж;
4	фотохронометраж.
Впишіть номер правильної відповіді у картку оцінки знань студента	

Питання 2.	
Які показники, що характеризують використання механізмів в часі, можуть набувати значення більше 1 (одиниці)?	
1	коефіцієнт використання;
2	коефіцієнт змінності;
3	коефіцієнт технічної готовності і коефіцієнт змінності;
4	коефіцієнт використання і коефіцієнт технічної готовності;
Впишіть номер правильної відповіді у картку оцінки знань студента	

Питання 3.	
Які з наведених положень належать до принципів організації праці?	
1	об'єктивності
2	прогресивності
3	безкінечності
4	оптимальності
5	динамічності
6	науковості
Впишіть номери правильних відповідей у картку оцінки знань студента	

Питання 4.	
Що означає вираз: розмір оплати праці за одиницю виконаної роботи?	
1	відрядна розцінка;
2	тарифна ставка;
3	премія.
4	тарифна зарплата.
Впишіть номер правильної відповіді у картку оцінки знань студента	

Питання 5.	
За проєктованим балансом час зміни розподіляється таким чином:	
- підготовчо-заключна робота 40 хв.	
- основна робота 340 хв.	
- допоміжна робота 60 хв.	
- обслуговування робочого місця 15 хв.	
- відпочинок 25 хв.	
- власні потреби 10 хв.	
Норма оперативного часу 80 хв/одиницю. Визначити норму виробітку.	
Впишіть правильну відповідь у картку оцінки знань студента	
Питання 6.	
За призначенням норми праці бувають:	
1	норми прогулів
2	норми часу
3	норми виробітку
4	норми обслуговування
5	норми відпочинку
6	норми чисельності
Впишіть номери правильних відповідей у картку оцінки знань студента	
Питання 7.	
	Кого вважають основоположником організації праці як науки?
1	Аркрайта
2	Тейлора
3	Гілберта
4	Форда
Впишіть номер правильної відповіді у картку оцінки знань студента	
Питання 8.	
Залежно від форми власності функціонують підприємства:	
1	комунальні
2	державні
3	приватні
4	промислові
5	колективні
Впишіть номери правильних відповідей у картку оцінки знань студента	
Питання 9.	
Розташуйте у правильному порядку (за ієрархією) елементи виробничої структури підприємства	
1	цех
2	підприємство
3	робоче місце
4	виробництво
5	виробнича дільниця
Впишіть правильні відповіді у картку оцінки знань студента	
Питання 10	
На які види рубок виписують лісорубні квитки лісокористувачі?	
1	суцільна вузьколісосічна головного користування
2	вибіркова головного користування
3	освітлення
4	прохідна рубка
5	суцільна санітарна
Впишіть номери правильних відповідей у картку оцінки знань студента	

Веб-адреса електронного навчального курсу:
<http://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2198>